

În Centru copiii găsesc „Armonia”

TATIANA ONILOV

Gemenii Vasile și Vadim au 10 ani. De trei săptămâni ei frecventează în mod constant Centrul de Diagnosticare și Reabilitare „Armonia”, singura instituție de stat din Chișinău care prestează gratuit servicii de recuperare și corecție a comportamentului.

Au venit aici după ce psihologul de la școală a observat că băieții manifestau un comportament diferit față de colegii săi. Erau mereu impulsivi, nerăbdători și neascultători. Zilnic, timp de două ore, copiilor li se acordă consiliere psihologică, se pune accent pe cultivarea răbdării și a disciplinei, precum și implicarea în alte activități de reabilitare.

Specialiștii de la CDR „Armonia” afirmă că tulburările de comportament ale copiilor se tratează mai eficient doar atunci când există o colaborare cu părinții. „De ședințele psihoterapeutice au nevoie ambele părți, deoarece părinții trebuie să învețe cum să se comporte cu asemenea copii. Din păcate, maturii nu iau în serios recomandările psihologilor și abandonează ședințele în scurt timp”, ne spune directoarea centrului, Lucia Savca.

Psihologul Diana Beșleagă lucrează cu elevi de clasa a patra și a cincea. La cei mai mulți dintre ei se atestă lipsa atenției, agresivitatea, nervozitatea și încăpățănarea, care determină nereușii-

Strada este a doua casă pentru unii copii care nu găsesc înțelegere în familie.

„Mulți dintre ei compensează absența părinților prin afilierea la grupuri cu influență negativă, prin consumul de droguri” – psihologul Natalia Perciun.

băiețelul a început să aibă probleme în relațiile cu colegii de la școală chiar din clasa întâi. „Schimbările sunt evidente: este mai atent și mai afectuos cu cei din jur”, spune bunica care își așteaptă odorul în hol. În opinia ei, astfel de centre ar trebui să existe în toate sectoarele municipiului și nu doar în Centru, întrucât mulți părinți nici nu știu de existența instituției, iar când află este prea târziu.

La Centru se adresează părinții preadolescenților și adolescenților. Ei se confruntă cu probleme mult mai grave decât minorii de până la 11 ani, care au niște devieri începătoare. „Chiulul, abandonul școlar, fuga de acasă, vagabondajul, dependența de droguri, alcool, fumat, internet, precum și începerea relațiilor sexuale timpurii sunt principalele probleme ale adolescenților. Aceștia provin, în cele mai multe cazuri, din familii vulnerabile, în care

lipsește comunicarea dintre părinți și copii” afirmă psihologul Natalia Perciun.

În opinia ei, o chestiune acută constituie emigrația în masă a maturilor peste hotare. Copiii lăsați în grija rudelor sau chiar a persoanelor străine riscă să dezvolte o serie de tulburări comportamentale. „Lipsa comunicării cu apropiații contribuie la adâncirea stării de angoasă și la formarea complexelor de inferioritate. Mulți dintre ei compensează absența părinților prin afilierea la grupuri cu influență negativă, prin consumul de droguri etc. Ei pot deveni ținta agresiunilor sexuale. Fetele ajung cel mai frecvent victimele hărțuirilor și violurilor, fiind abuzate de bunele, tați vitregi sau chiar de cei biologici. În timp, devierile psihico-somatice devin ireversibile”, a mai adăugat psihologul.

Specialiștii spun că problemele de

conduită ale adolescenților pot fi rezolvate cu succes la Centru. Iată bunăoară cazul unui minor, care cu doi ani în urmă a violat, împreună cu alți colegi de-aia săi, un băiețel de opt ani. A fost singurul care a cerut ajutor la Centru și spre deosebire de ceilalți băieții regretă cele întâmplate. „Dacă ar fi să dau timpul înapoi, mi-aș stăvili pornirile. Vreau să duc un mod de viață corect și să nu mă mai întorc la vechile obiceiuri”, ne spune băiatul care vrea să rămână în anonim.

Zilnic la Centru vin în jur de 30 de copii din întreaga republică. Ei beneficiază de un program personalizat, în funcție de severitatea afecțiunilor. Cei șapte psihologi ai Centrului îi îndeamnă pe părinți să se adreseze după ajutor imediat ce observă devieri în comportamentul copiilor, susținând că depistate de timpuriu, acestea pot fi corectate.

Juriștii și deținuții comunică prin scrisori

LUDMILA TOMAC

Plângerile deținuților sunt auzite, iar problemele lor pot fi rezolvate. În centrul Chișinăului, de mai bine de două luni, funcționează primul Centru de asistență juridică pentru persoanele aflate în penitenciare. Zilnic juriștii primesc scrisori de la deținuții sau de la rudele acestora, cu rugămintea de a-i ajuta.

„Până nu demult eram o familie fericită. Împreună cu soțul lucram de dimineață până noaptea la ogorul din sat pentru a putea câștiga bucățica de pâine. Niciodată nu am furat, iar cu ce agoniseam creșteam cei patru copii[...]” așa începe unul din răvașele venite la adresa Centrului. La 20 ianuarie, juriștii țineau în mână această scrisoare trimisă de o mamă îndurerată. În introducerea de aproape o jumătate de pagină, ea explica juriștilor cum a trăit până când [...]Mezinul familiei, fiul Mihail, a comis o nelegiuire pentru care a fost condamnat[...]”. De atunci viața mamei s-a schimbat radical. „[...]Ei și-a recunoscut vina și acum ispășește pedeapsa în unul din penitenciarele din țară. La scurt timp după condamnare soțul a murit într-un accident rutier, astfel încât am rămas de una singură să lupt cu această durere, unde mai pui că[...]”

După ce a solicitat ajutorul mai multor instanțe, Centrul a devenit colacul ei de salvare. La fel și pentru alte sute de rude ale celor peste zece mii de condamnați care își ispășesc pedeapsa în închisorile din R. Moldova. Potrivit lui Paul Strutzescu, directorul Centrului de asistență juridică, este necesar ca atât deținuții, cât și rudele acestora să cunoască că aici ei pot găsi juriști care să le ofere gratuit consultanță, și de ce nu, să-i ajute în soluționarea anumitor probleme.

„[...]Mihail este grav bolnav, dar în penitenciar nu i se acordă asistență medicală cuvenită [...]”. Din răvașele care vin pe adresa Centrului desprindem că cele mai grave probleme cu care se confruntă deținuții în penitenciarele din Moldova sunt condițiile de detenție și lipsa asistenței medicale. Solicitat să comenteze plângerile deținuților, Vladimir Tăranu,

șeful Direcției medicale din cadrul Departamentului Instituției Penitenciare, ne-a spus că „deținuții beneficiază de asistență medicală, dar invocă lipsa acesteia drept motiv pentru a ieși din închisoare”. În fiecare penitenciar există cabinete amenajate cu utilaj medical necesar și medici care, în caz de urgență, acordă ajutor deținuților.

În timp ce autoritățile susțin că situația medicală în închisori este bună, un raport realizat și prezentat de Liga pentru Apărarea Drepturilor Omului confirmă contrariul. Potrivit datelor acestuia, în anul curent, asistența medicală minimă de la stat acoperă doar nouă la sută din necesitățile pușcăriașilor. Din lipsa medicamentelor și a utilajului medical necesar crește numărul îmbolnăvirilor în închisori.

După spusele lui Paul Strutzescu, în ultimele două luni, la solicitarea deținuților au fost întreprinse mai multe vizite în penitenciare. „Acolo am avut contact direct cu persoanele deținute și am văzut că, de fapt, situația este deplorabilă” ne-a spus el.

„[...]Așadar, vă scriu vouă, stimați juriști, ca să vă rog să mă ajutați să-mi scot fiul din închisoare.” Deși, de cele mai multe ori, doleanțele deținuților nu țin de competența centrului vizat, juriștii încearcă să intervină în soluționarea problemei. Vitalie Modrângă, jurist la Centrul de asistență pentru deținuți, ne-a spus că: „nu-i scoatem pe pușcăriași din detenție, dar le oferim consultanță în anumite situații și le explicăm cum trebuie să procedeze.”

Imediat după primirea scrisorii, Vitalie Modrângă a expediat la Departamentul Instituției Penitenciare o cerere prin care, în baza articolului 238 din Codul de executare al Republicii Moldova, solicită transferul lui Mihail în alt penitenciar. Deocamdată însă, din partea Departamentului nu a venit niciun răspuns. Așadar, Mihai (personajul din scrisoare) așteaptă... Depinde doar de hotărârea Departamentului Instituției Penitenciare dacă va fi sa nu transferat în altă închisoare.

Mai multe săli de calculatoare și-au sistat activitatea din cauza noilor reguli de licențiere a programelor soft.

Microsoft ia pâinea de la gura cluburilor de Internet

VICTOR GOTIȘAN

Mai multe săli de calculatoare și-au sistat activitatea după ce cel mai mare producător de softuri din lume și-a anunțat prezența în R. Moldova. Cauza majoră o reprezintă prețurile ridicate pentru noile produse.

Nu mai pe parcursul anului trecut, în municipiul Chișinău au fost deschise peste 30 de săli de calculatoare. Activitatea ce pare a fi una utilă pentru vizitatori, dar și profitabilă pentru patronii acestor săli de calculatoare, a fost curmată în luna noiembrie, când compania Microsoft a demarat campania de licențiere a programelor.

Dorin Chiroșca, vice-președintele Agenției de Stat pentru Proprietate Intelctuală (AGEPI), ne-a explicat că: „scopul urmărit este de a reduce nivelul pirateriei în acest domeniu. Utilizatorii programelor-pirat sunt obligați să-și instaleze softuri licențiate. În caz contrar, persoanele juridice riscă să se aleagă fără licență, iar cele fizice - cu amenzi usturătoare”.

Elena Constantinov de la Direcția de Comerț, Alimentație Publică și Prestare a Serviciilor, a declarat pentru „Eveniment Central” că: „în Chișinău au funcționat până la sfârșitul anului trecut 207 săli de calculatoare”.

În atare situație, de la începutul anului, la aproape 40 la sută, adică aproximativ 80 din sălile de calculatoare din Chișinău și-au sistat activitatea, fie din motiv că nu au avut resurse pentru a se

racorda la noile reguli impuse, fie li s-a retras licența de prestare a serviciilor de către Camera Licențierii de Stat. Proprietarii sălilor de calculatoare spun că această situație s-a creat datorită faptului că operatorii de servicii de internet și săli de calculatoare au fost obligați să-și legalizeze programele soft.

Serghei Antipov, patronul sălii de calculatoare Nexus din Chișinău, ne-a spus că procesul este foarte costisitor deoarece presupune două etape: licențierea programelor de soft care sunt instalate la computerile din sălile de calculatoare, apoi înlocuirea acestora cu altele mai bune, pentru că cele vechi nu erau compatibile cu programele licențiate. „Eu, bunăoară, mi-am putut permite „reforme” în cauză, însă mulți dintre proprietarii de săli de calculatoare, care nu au mijloace financiare, au fost nevoiți pur și simplu să-și sisteze activitatea”.

Intenția de licențierea a programelor soft a existat încă din primăvara anului 2006, când compania Microsoft și-a anunțat prezența pe piața din R. Moldova. Astfel, procedura de licențierea vizează toate companiile de stat și cele particulare. Până în prezent organele responsabile de aceasta procedură au efectuat razii în diferite destinații, care au avut drept rezultat aplicarea unor amenzi pentru nerespectarea normelor stabilite. Amenziile în acest caz pot constitui sume cuprinse între 3- 40 mii lei pentru persoanele fizice și 4 - 200 mii lei în cazul persoanelor juridice.

208 – роковая цифра для торговли

Центральный рынок Кишинёва. Пока Правительство решает судьбу Закона № 208 «О патентах», рынки страны работают по прежнему.

ВИТАЛИЙ ГАЙДАРЖИ

40 тысяч людей, занятых мелкой торговлей, могут остаться без работы, в связи с введением в действие изменений в закон № 208 «О патентах», предусматривающим постепенное запрещение патентов, считает Еуджен Рошковану, председатель Ассоциации малого бизнеса Молдовы.

Татьяна Снегур 36 лет, она одна воспитывает дочь. Единственный источник существования для ее семьи - это торговля электротоварами на кишиневском рынке «Птичка». До введения в действие закона №208, она торговала на основании патента, сейчас же ей необходимо зарегистрировать индивидуальное предприятие и купить кассовый аппарат, у нее же таких денег нет. «Правительство обещает компенсировать затраты по регистрации индивидуального предприятия, но ведь сам кассовый аппарат стоит до двух тысяч леев, и для меня и многих других это очень большая сумма». Татьяна считает, что Правительство должно отменить действия закона, так как он оставит без заработка ее и многих других людей.

Акции протестов против вышеназванного закона продолжаются уже несколько месяцев, но Правительство так и не приняло решение о его отмене. Татьяна Снегур отмечает: «За все время забастовок, никто из официальных лиц так и не пришел поговорить с нами, их не интересуют судьба людей, и наших детей».

Еуджен Рошковану, председатель Ассоциации малого бизнеса Молдовы, озобоен ситуации: «Данный закон нарушает Конституцию, отнимая у гражданина право на выбор формы предпринимательской деятельности. У нас вершителям судеб является не закон, а чиновники». По подсчетам Рошковану, данный закон оставляет без средств к существованию около 40 тысяч людей, занятых мелкой торговлей, «вследствие этого, примерно 120 - 180 тысяч человек обречены на

голодное и полуголодное существование».

Акции протестов, которые проходили на территории всей страны, побудили Правительство пойти на ряд уступок, но закон №208 все - таки не отменен. Патентообладателям были предложены только налоговые льготы, а также возможность в течение года заниматься оптовой и розничной торговлей без кассовых аппаратов. Однако продавцам придется обязательно выписывать чеки. Оформившие же индивидуальные предприятия получат компенсацию. Виорел Мелник, заместитель министра экономики и торговли, выступая на заседании Парламента, заявил, что «индивидуальное предприятие выгоднее, чем бизнес по патенту, где легко создаются финансовые схемы, которые в обход закона, используют многие предприниматели».

Аркадие Барабароше, директор Института Публичных Политик, говорит о том, что «принятие данного закона было весьма резким, и Правительство должно было разработать информационную кампанию, для разъяснения принципов нового закона, это позволило бы избежать эскалации волны протестов».

Алла Левитская, доктор экономики, эксперт «Центра экономико-социальных инициатив», считает, что правительство наоборот должно стимулировать развитие малого бизнеса так как, в нем заняты в основном женщины, а это снимает ряд проблем в обществе. К примеру, дети не останутся без материнского присмотра, как в случаях, когда женщины уезжают на работу за границу.

Пока Правительство держит свои позиции, а эксперты дают оценки, Анна Снегур изучает объявления в газетах. Она ищет работу за границей, так как давно уже не верит, что сможет прокормить свою дочь, даже если купит кассовый аппарат, и уверена в том, что большую часть заработанных ею денег придется отдавать государству. «А жить на что?».

ЗАКОН №208 В ГАГАУЗИИ НЕ ДЕЙСТВУЕТ

Тем временем, когда введение в действие Закона №208 вызывает бурю возмущений, Народное Собрание Гагаузии своим решением приостановило действие закона на территории региона.

Марине Станчу 34 года, она сама воспитывает двоих детей, муж четыре года назад уехал на заработки в Москву и не вернулся. С тех пор она была вынуждена заняться розничной торговлей электротоваров. Марина работает на рынке «Буджак» в Коимрате, и довольна своей работой, которая дает ей необходимый заработок, для того чтобы прокормить себя и своих детей, не уезжая на работу за границу. Марина говорит, что «решение Народного Собрания Гагаузии о неприменении на территории автономии закона №208, является правильным, так как оно соответствует интересам большого количества людей».

Виталий Кюркчу, начальник главного управления экономики, реформ, торговли и внешнеэкономических связей Гагаузии, считает, что Правительство должно стимулировать развитие мелкого бизнеса, а не создавать условия для его уничтожения: «Нам даже был расширен перечень, видов предпринимательской деятельности попадающих под действие патентов. Продажа электронных и электротоваров, имеющих гарантийные сроки эксплуатации, разрешены также и реализация одежды и обуви».